

PAPER DETAILS

TITLE: ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNDE KURUMSAL UZMANLASMA: BİR MODEL ÖNERİSİ

AUTHORS: Hüseyin ARAS

PAGES: 131-158

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/470899>

ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNDE KURUMSAL UZMANLAŞMA: BİR MODEL ÖNERİSİ

Hüseyin ARAS*

Öz

Özel güvenlik görevlilerinde uzmanlaşma kamu güvenliği açısından elzemdir. Özel güvenlik hizmetlerinden sorumlu kamu otoritesi bu konuda ihtiyaç duyulan düzenlemeleri kamu yararı gereğince gerçekleştirmeye yetkilidir. Özel güvenlik görevlileriyle güvenlik hizmetleri sunulan yerler "hizmet dalı" temelinde sınıflanmalı ve bu yerlere özgü uzmanlıklar tanımlanmalıdır. Bundan sonra her bir hizmet dalında "uzman özel güvenlik görevlisi" unvanlarıyla görev yapacak olan görevlilere o hizmet dalına özgü uzmanlıkların kazandırılması için kullanılacak eğitim programları hazırlanmalıdır. Çünkü eğitim, uzmanlaşmanın ilk ve en önemli araçlarından biridir. Ancak hazırlanacak eğitim programlarının elemanlı özel güvenlik hizmetlerindeki arz aktörlerinin inisiyatiflerine bırakılması bu hizmetlerin niteliğinin artırılmasına yönelik çalışmaların amacına ulaşmasını engeller. Eğitim programlarına, ilgili süreçlere, uzmanlık gereklerine vb. yasal düzenlemelerle kurumsallık kazandırılmalıdır. Bu çerçevede çalışma, elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşmanın sağlanabilmesinin önemine ve yararlarına odaklanmakta, uzmanlaşmanın kurumsallaşmasına katkı getirebilecek eğitim ve yeterlilik süreçlerine ilişkin bir model önerisi sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özel güvenlik görevlisi, özel güvenlik eğitimi, özgün güvenlik ihtiyaçları, uzmanlaşma, kurumsallaşma

INSTITUTIONAL SPECIALIZATION FOR PRIVATE SECURITY OFFICERS: A MODEL SUGGESTION

Abstract

Specialization for private security officers is essential in terms of public safety. The public authority responsible for private security services is empowered to make the necessary arrangements in this respect in accordance with the public interest. Locations where security services are provided by private security officers should be classified on the basis of "service branch" and these local specialties should be defined. Next, the curriculums to be used in order to gain specializations specific to the service sector should be prepared for the duties to be assigned with the titles of "specialist private security officer" in each service branch. Because education is the first and most important means of specialization. However, leaving curriculums to the initiative of the supply actors in the private security services prevents them from attaining the aim of increasing the quality of these services. Curriculums, related processes, expertise requirements etc. should be institutionalized by legal arrangements. In this framework this study focuses on the importance and benefits of providing expertise in private security services, and presents a model suggestion for training and qualification processes that can contribute to the institutionalization of specialization.

Keywords: Private security officer, private security training, the authentic security needs, specialization, institutionalization

* Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Avanos Meslek Yüksek Okulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, huseyinaras06@gmail.com

GİRİŞ

Özel güvenlik sektörü, Türkiye’de kamu hizmeti anlayışının değişmeye başlamasıyla birlikte önemli gelişme gösteren sektörlerden biri olmuştur. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (2014: 2)’ne göre bu sektör Türkiye’de 3 milyar \$ düzeyinde bir pazara sahiptir. Sektör toplumun çeşitli türden güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla hizmetler sunan birçok alt sektörden oluşmaktadır. Güvenlik eğitimi, atış poligonu, alarm, değerli eşya ve para nakli, güvenlik danışmanlığı, güvenlik araç gereçlerinin imalatı, pazarlanması ve kurulumu ile bunların bakımı ve onarımı, özel dedektiflik, kiralık kasa, bilirkişilik vb. gibi hizmetler yasalar izin verdiği için ya da yasalarla yasaklanmadığı için hâlihazırda alt sektörlerde sunulmaktadır. Kurum/kuruluşlarda, çeşitli etkinliklerde, önemli kişilerin korunmasında vb. can ve mal güvenliğini sağlamak için özel güvenlik görevlileri aracılığıyla sunulan “*elemanlı özel güvenlik hizmetleri*” de bu sektördeki alt sektörlerden birinde sunulan hizmetlerdendir.

Elemanlı özel güvenlik hizmetleri Türkiye’de 2004 yılında çıkarılan 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun hükümleri çerçevesinde sunulmaktadır. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü’nün 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gereğince yapılan bir başvuruya verdiği cevaba göre, 24 Temmuz 2017 tarihi itibarıyla Türkiye genelinde silahlı ve silahsız olarak toplam 284.399¹ özel güvenlik görevlisi aktif olarak çalışmaktadır (www.cumhuriyet.com.tr, 2017).

284.399 özel güvenlik görevlisinin aktif olarak çalışmakta olduğu elemanlı özel güvenlik hizmetleri Türkiye’nin sosyal ve ekonomik hayatında çok önemli bir yerde bulunmaktadır. Özellikle genç nüfus için sunduğu istihdam olanakları, çok sayıda şirketten sağlanan vergi gelirlerinin büyüklüğü ve ülkede kamu güvenliğinin sağlanması konusundaki katkıları nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti için önemli bir sektördür. Ancak sektör diğer yandan elemanlı özel güvenlik hizmetlerinin nitelikli biçimde sunulmadığı gerekçesiyle çeşitli eleştirilere² hedef olmaktadır. Eleştiriler bu güvenlik hizmetlerinde görev yapan özel güvenlik görevlilerinin kamu güvenliğini sağlamaya yönelik hizmetleri başarılı şekilde gerçekleştiremedikleri ya da bu hizmetlerin ifası sırasında kimi zaman hukuk sınırlarını aştıkları vb. gibi konularda yapılmaktadır. Bu tür eleştirilerde haklılık görülebilir. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde

elemanlı özel güvenlik hizmetlerine ilişkin bir “*eğitim sorunu*” bulunmaktadır. Elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde “*nitelikli hizmet sorunu*”na yol açan bu eğitim sorununun çözüme ulaştırılması ise elzemdir. Çünkü bu sorunlar Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin meşruiyetinin güvenlik hizmetleri temelinde sorgulanmasına sebep olmaktadır.

Sektör paydaşları ve ilgilileri öteden beri bu sorunlara ilişkin olarak çeşitli söylemlerde bulunmaktadırlar. Bu söylemlerde özel güvenlik hizmetlerindeki nitelik sorunu, doğal olarak, “*uzmanlaşmanın yokluğu*”na dayandırılmaktadır.³ Bu çalışmada, bu söylemlerden hareketle, elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde hizmet kalitesinin artırılmasına katkı sağlayabileceği düşünülen “*eğitim*” faaliyetlerine kurumsallık kazandırılması suretiyle uzmanlaşmanın sağlanabilmesi sorununa odaklanılmıştır. Özel güvenlik görevlileri için kurumsal nitelikli uzmanlaşmanın sağlanmasına katkı getirebilecek bir model önerisi sunmak çalışmanın en temel amacıdır.

Çalışmada uzmanlaşmanın özel güvenlik görevlilerinin farklı hizmet dallarında güvenlik hizmetlerini başarılı biçimde sunabilmelerinin en temel şartlarından biri olduğu savunulmaktadır. Kuramsal düzeyde bir inceleme niteliği taşıyan çalışma, kurumsal nitelikteki uzmanlaşmanın elemanlı özel güvenlik hizmetlerine ilişkin toplumsal algılara olumlu yönde etki edeceğini ve özel güvenlik hizmetlerindeki bu alt sektörün daha fazla gelişmesine katkı sunacağını da ileri sürmektedir. Çalışmada öncelikle Türkiye’de elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşmanın varlığına yönelik mevcut durum incelenmiş ve bununla bağlantılı olarak uzmanlaşmanın gerekçeleri ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Türkiye’de kurumsal nitelikteki bir uzmanlaşmayı sağlayabilecek yegâne güç konumunda bulunan kamu otoritesinin bu uzmanlaşmadaki rolü konusunda gerekçeli birtakım öneriler getirildikten sonra, bu doğrultuda gerçekleştirilecek düzenlemelere referans olabilmesi gerekçesiyle uzmanlaşmanın felsefesi tartışılmıştır. Uzmanlaşmanın temel gerekliliklerinden biri olan eğitim programlarının her bir uzmanlık dalı için eğitim bilimlerinin ilkeleri ışığında hazırlanarak işe koşulmasının gerekleri ve yolları üzerinde durulduktan sonra nihayetinde “*eğitim*” ve “*yeterlilik tespiti*” boyutlarını esas tutan bir uzmanlaşma modeli önerisi getirilmiştir.

1. TÜRKİYE’DE ELEMANLI ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNDE UZMANLAŞMA: MEVCUT DURUM

Özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi 5188 sayılı Kanun’la ve ilgili mevzuat hükümleriyle öngörülmüş olan silahlı ve silahsız özel güvenlik temel ve yenileme eğitimlerinin sektördeki tüm hizmet dallarında güvenlik hizmetlerinin nitelikli şekilde sunulabilmesini sağlayabilme özelliğinde olmadığını ilk beş yıla ilişkin gözlemleriyle anlamıştır. Bunun sonucunda ilgili yönetmeliğin Eğitim Programı başlıklı 33. maddesine 2009 yılında eklediği 4. fıkrayla⁴ özel güvenlik görevlilerine çalışacakları yerin ve yapacakları görevin özelliğine göre alan (uzmanlık) eğitimleri verilebileceğine hükmetmiştir. Ancak özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi bu yönetmelik maddesiyle uzmanlık eğitimlerini zorunlu hale getirmemiş, bu eğitimleri sektördeki ilgili paydaşların inisiyatifine bırakmayı tercih etmiştir.

Geçen zamanda özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi tarafından umulan sonuçlara ulaşamadığı söylenebilir. İstisnaları bulunsa da elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde görev yapan özel güvenlik görevlilerine yönelik uzmanlık eğitimleri gerçekleştirilmemektedir. Çünkü uzmanlık eğitimleri bazı arz aktörleri tarafından “maliyetleri artırarak kârlılığı azaltan” bir gider türü olarak değerlendirilmektedir. Bu konuda Orçun (2014: 78) özel güvenlik görevlisi işgücü devrinin yüksek olması nedeniyle uzmanlık eğitimlerine yapacakları yatırımın karşılığını alamayacaklarını düşünen şirketlerin (arz aktörlerinin) bu yatırıma olumlu bakmadıklarını ifade etmektedir.

Türkiye’de elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlık eğitimleri konusunda zorlayıcı bir yasal düzenleme bulunmasa da istisnai bir durum mevcuttur. Türkiye’de özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi elemanlı özel güvenlik hizmetlerinin sunulduğu dallardan biri olan Sivil Havacılık Güvenliği ve Deniz Limanı Güvenliği dallarındaki uzmanlık eğitimlerini uluslararası yükümlülükler gereğince tanımakta ve kabul etmektedir.⁵ Türkiye’de bu hizmet dallarında görev yapan özel güvenlik görevlileri de diğerleri gibi öncelikle 5188 sayılı yasayla öngörülmüş olan özel güvenlik temel ve yenileme eğitimlerini tamamlayıp sınavlara katılmaktadırlar. Ancak bu hizmet dallarında görev yapan özel güvenlik görevlilerinin ayrıca Sivil Havacılık Güvenliği ve Deniz Limanı Güvenliği ile ilgili uluslararası mevzuatın zorunlu kıldığı eğitim programlarını da tamamlamaları

gerekmektedir. Böylece bu hizmet dallarında görev yapan özel güvenlik görevlileri güvenlik hizmetlerini “sektörlere özgü güvenlik ihtiyaçları çerçevesinde” gerçekleştirmek üzere uzmanlaşmaktadırlar.

Hava ve deniz limanlarına yönelik gerçekçi risklerin yönetilmesi amacıyla kurumsallaşmış güvenlik eğitimi hizmetleri, elemanlı özel güvenlik hizmetlerinin sunulduğu diğer güvenlik hizmet dalları için de işe koşulabilir. Sağlık kurumlarında güvenlik hizmeti sunan özel güvenlik görevlileriyle, alışveriş merkezlerinde güvenlik hizmeti sunan özel güvenlik görevlileri aynı bilgi, beceri ve tutumlarla donatılmamalıdır. Eğitim kurumlarında güvenlik hizmeti sunan özel güvenlik görevlileri enerji tesislerinde ya da turizm tesislerinde güvenlik hizmeti sunan özel güvenlik görevlileriyle aynı bilgi, beceri ve tutumlarla donatılmaları halinde güvenlik hizmetlerini başarılı şekilde sunamayabilirler. Güvenlik hizmetlerinin “sektörlere özgü” niteliği göz ardı edildiğinde elemanlı özel güvenlik hizmetlerinden beklenen faydanın elde edilmesi güçleşir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, bu gerekçeyle, kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki elemanlı özel güvenlik hizmetlerini, dallarında kurumsal çerçevede uzmanlaşmış özel güvenlik görevlileri aracılığıyla sağlamaya yönelmelidir. Bu, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin yararınadır. Türkiye’de çeşitli nedenlerle eleştirilerin hedefi olan özel güvenlik sektörü kurumsal uzmanlaşmanın sunacağı fırsatlardan en çok yararlanan taraflardan biri olacaktır.

2. ELEMANLI ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNDE UZMANLAŞMANIN GEREKÇELERİ

Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim Kiraz’ın 31.03.2015 günü İstanbul’da Çağlayan Adliyesi’nde terör örgütü DHKP-C’nin militanları tarafından şehit edilmesi sonrasında Türkiye’de elemanlı özel güvenlik hizmetleri kısa süreli de olsa bir kriz yaşamıştır. Özel güvenlik hizmetlerindeki “*nitelikli hizmet sorunu*” bu suikast nedeniyle yeniden tartışılırken, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın “özel güvenliğin kaldırılması gerektiğini” (bkz. <https://www.ntv.com.tr>, 2015; www.aksam.com.tr, 2015; www.haberturk.com, 2015) ifade etmesiyle birlikte elemanlı özel güvenlik hizmetlerinin bazı paydaşları açısından kaygılı bir döneme girilmiştir. Özel güvenliğin kaldırılması konusunda geçen zamanda somut bir adım atılmamış olsa da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın bu değerlendirmesi “*elemanlı özel güvenlik hizmetlerine ilişkin algının*

anlaşılması” ve “devletin elemanlı özel güvenlik hizmetlerine ilişkin yönetsel rolünün fark edilmesi” bakımlarından önemlidir.

Kamuya ve özel sektöre ait kurum/kuruluşlarda görev yapan özel güvenlik görevlilerinin kamu güvenliğinin sağlanması konusunda yetersiz oldukları hususunda yaygın kabuller bulunmaktadır. Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim Kiraz’ın adliyede şehit edilmesinin önlenememiş olmasında özel güvenlik görevlilerinin ihmallerinin bulunduğu yönündeki kamuoyu değerlendirmeleri (bkz. <https://www.cnnturk.com>, 2015; www.hurriyet.com.tr, 2015; www.sozcu.com.tr, 2015) bu kabullerin gerçekliğinin bir göstergesidir. Bu durum “gerçekleşmeyen” suçlar ve olaylarla da değerlendirilmesi gereken elemanlı özel güvenlik hizmetlerinin kamuoyunda daha ziyade “gerçekleşen” suçlar ve olaylarla değerlendirildiğini göstermektedir. Aslında bu yaklaşım anlaşılabilir bir durumdur. Zira gerçekleşmeyen suçlara ve olaylara ilişkin istatistikler hakkında bilgi sahibi olmayan kamuoyunun, gerçekleşen suçlara ve olaylara bakarak değerlendirmeler yapması son derece doğaldır. O halde, elemanlı özel güvenlik hizmetlerinin önleyici hizmetler temelinde daha fazla geliştirilmesine katkı getirebilecek düzenlemelere açıkça ihtiyaç duyulmaktadır. Özel güvenlik görevlilerinin bu çalışmada sözü edilen çerçevede hizmet dallarında uzmanlaşmaları bu ihtiyacı karşılayabilir.

Cumhuriyet Savcısı Mehmet Selim Kiraz’ın adliyede şehit edilmesi sonrasında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın özel güvenliğin kaldırılması konusundaki açıklamaları, Gülcü (2005: 1-3)’nün 5188 sayılı Kanun’un birinci yılındaki şu uyarısını da akıllara getirmiştir:

“5188 sayılı Yasa tam rekabet piyasasına imkân tanımıştır. ... Bir yıl içerisinde gerek grafik ve tablolara yansıyan, gerekse gözlemleyebildiğim bir dizi irrasyonel davranış belirleyebildim. Küçük ölçekli çok sayıda ÖGŞ’nin kurulması, “Denize nazır, sertifika hazır” mantığıyla işleyen eğitim kurumları, silahını satma imkânı bulunduğu halde kamuya bağışlayan ÖGB’ler, ucuza silah alma imkânı varken pahalısını tercih eden ÖGŞ’ler bunlardan bazıları. ... Tehlike, bazı firmaların iflası ihtimalinden öte daha vahimdir. Arz aktörlerinin kısa vadeli kazanç hesapları ve “gemisini kurtaran kaptan” anlayışı nedeniyle göz ardı ettikleri bir gerçek var: Güvenlik piyasasının başrol oyuncusu devlet, somut olarak kamu güvenliği makamlarıdır. Türkiye’nin mensubu olduğu Kıta Avrupası hukuk sistemi, ÖG’ye Anglo Sakson sistemi gibi kapılarını ardına kadar açmış değildir. Sistemin kamu güvenliğiyle ilişkisi akit serbestisine değil, devletin egemenlik yetkisine dayanır. Bu ilişkinin hiç değilse önümüzdeki yüzyıl boyunca süreceği ortadadır. ... Bu bakımdan ÖGŞ’leri fil ile aynı havuza giren çocuklara benzetmek mümkün. Havuzda filin kurallarına göre

yüzebilirsiniz, ... fil istemezse havuzda kalamazsınız. ... İlk bir yılda çocukların havuzdaki kural dışı davranışları, fil onların olgunlaştığını kabul edinceye kadar bir daha havuza girmelerinin yasaklanmasıyla sonuçlanabilir. ... ÖG aktörleri artık “devlet” olmadıklarını, piyasa aktörü olduklarını fark etmeli, eski aşinalıklarına dayanarak fil ile oynamayı denememeli ve filin kendilerinin gizli destekçisi olduğu propagandasını pazarlama stratejisi olarak kullanmayı terk etmelidirler. ... Vahim tablo ÖG piyasasının kapanmasıdır” (s. 1-3).

Özel güvenlik piyasasının kapanmasına ilişkin bu uyarısının devamında Gülcü (2005: 3) “*özel güvenlik müşterilerinin ve genel kamunun, arz aktörlerinin meşruiyetlerine dair kanaatleri*”nin devletin özel güvenlik sektörüne ilişkin bu yöndeki bir kararının en temel dayanağı olabileceğine dikkat çekmektedir. Arz aktörlerinin meşruiyetlerine dair bir kanaat Emniyet Genel Müdürlüğünde Özel Güvenlik Daire Başkanı olarak görev yaptığı dönemde Musa Tiyek (2016) tarafından “Özel güvenlik şirketleri kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette görev yapmaktadır. Ancak işin kamu tarafını geri planda tutarak ticari kaygılarını ön plana çıkardıkları için sektörün gelişmesi istenilen düzeye ulaşamamaktadır.” sözleriyle dile getirilmiştir. Sektördeki arz aktörlerinden birinin temsilcisi olan Koca (2015: 58)’nin “maalesef biz güvenlik konsepti satmıyoruz, insan satıyoruz” sözleriyle ortaya koyduğu “gerçek” ise arz aktörlerinin meşruiyetlerine dair olumsuz kanaatin yeterince olgunlaşmasına katkıda bulunabilir. İşte bu “gerçek” açıkça elemanlı özel güvenlik hizmetleri başta olmak üzere özel güvenlik sektörü için bir varlık sorunu yaratma potansiyeli taşımaktadır. Sektörün Türkiye Cumhuriyeti Devleti için önemi göz önünde bulundurulduğunda ise, bu “gerçek”e “*nitelikli hizmet sorunu*”nu ortadan kaldırma hedefi gereğince müdahale edilmesi daha makul bir yaklaşım olabilir. Bu nedenle elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşma Türkiye Cumhuriyeti Devleti için cazip faydalar sağlama potansiyeline sahip bir yönetim stratejisi olarak görülmelidir.

Elemanlı özel güvenlik hizmetleri uzmanlaşma sayesinde daha nitelikli şekilde sunulduğunda Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin yerli ve yabancı yatırımcının gözünde “güvenli ülke” olarak kabul görmesine katkı sağlayabilir. Üstelik her yeni yatırım hem özel hem de genel güvenlik hizmetlerinin sürekli olarak iyileştirilmesini doğal olarak kaçınılmaz hale getirerek güvenlik hizmetlerinde daha fazla kurumsallaşmanın yolunu da açar.

Özel güvenlik görevlilerinin öz denetim mekanizmasını harekete geçirerek güvenlik hizmetinin profesyonelce sunulmasının önemli bir ön koşulunu oluşturacak olması da uzmanlaşmayla sağlanabilecek cazip faydalar arasındadır. Yasal düzenlemelerle “uzman” statüsü verilmiş olan ve buna bağlı olarak özlük hakları iyileştirilmiş⁶ bulunan uzman özel güvenlik görevlileri güvenlik hizmetini sunarken “en iyisini yapmak” hususunda öz denetim kaynaklı bir “mecburiyet” yaşayacaklardır.

Görece düşük maaşlar verilmesi, ileri yaşlardakilere çalışma fırsatı sunulmayacak olduğuna inanılması, sektörden emekliliğin olanaklı görülmemesi vb. gibi nedenlerle toplumda ve özel güvenlik görevlilerinde bu işe ilişkin olumsuz algılar mevcuttur. Özel güvenlik işi hem toplumun hem de özel güvenlik görevlilerinin algılarında genellikle “yedekte bulundurulması gereken işler” ya da “daha iyi bir iş bulana kadar geçici olarak çalışılabilecek işler” kategorisinde yer almaktadır. Bazı istatistikler özel güvenlik işine ilişkin olumsuz algıların varlığını göstermektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü, Özel Güvenlik Daire Başkanlığının 31.03.2014 tarihli verilerine göre, ilgili mevzuatın yürürlüğe girişinden itibaren 1.147.241 kişi özel güvenlik eğitimlerini tamamlayarak özel güvenlik eğitim sertifikası edinmiş, ancak bunların 640.475'i özel güvenlik kimlik kartı çıkarmıştır (bkz. Özel Güvenlik Daire Başkanlığı, 2014). Bir başka ifadeyle, özel güvenlik eğitimini tamamlayıp sınavda başarılı olarak sertifika edinmiş olanların %44'ü özel güvenlik görevlisi olarak çalışmak için özel güvenlik kimlik kartı çıkarma girişiminde ya bulunmamış ya da bulunamamıştır. Özel güvenlik kimlik kartı çıkarma girişiminde bulunamayanlardan bazılarının eğitim ve sınav için yaptıkları harcamalardan sonra sağlık raporu, ruhsat harcı, kimlik bedeli vb. için yapacakları harcamanın büyüklüğünden şikâyet ettikleri bilinmektedir. Görece düşük maaşlı bir işte çalışabilmek için bu kadar çok harcama yapmayı kabul edilebilir bir durum olarak değerlendirmemektedirler. Ancak yine de işsiz kalınırsa kullanmak üzere, sertifika edinmiş olmak gerekli görülmektedir. Özel güvenlik eğitim sertifikası edinmiş olan kişi sayısı ile özel güvenlik kimlik kartı çıkarmış olan kişi sayısı arasındaki bu büyük fark, daha önce sözü edildiği üzere, özel güvenlik görevlisi olmanın “yedekte bulundurulması gereken işler” kategorisinde değerlendirildiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Sektörde aktif olarak çalışan kişi sayısı da özel güvenlik işine ilişkin olumsuz algının başka bir göstergesi olarak dikkat çekmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanlığının 31.03.2014 tarihli verilerine göre, ilgili mevzuatın yürürlüğe girişinden itibaren 640.475 kişi özel güvenlik kimlik kartı çıkarmış olmasına rağmen, o tarihte aktif olarak çalışan özel güvenlik görevlisi sayısı 217.302 idi (bkz. Özel Güvenlik Daire Başkanlığı, 2014). Buna göre, özel güvenlik kimlik kartı çıkarmış olan 640.475 kişinin %66'sı o tarihe kadar ya hiç özel güvenlik görevlisi olarak çalışmamıştır ya da belirli bir süre çalıştıktan sonra sektörden ayrılmıştır. Kimlik kartı çıkarmış olan kişi sayısı ile sektörde aktif olarak çalışan özel güvenlik görevlisi sayısı arasındaki bu büyük fark da özel güvenlik işinin “yedekte bulundurulması gereken işler” ya da “daha iyi bir iş bulana kadar geçici olarak çalışılabilecek işler” kategorisinde değerlendirildiğinin göstergesi olarak kabul edilebilir.

Özel güvenlik işine ilişkin bu olumsuz algılar sektördeki yüksek işgücü devrinin müsebbibi olabilir. Bunun sonucunda ise nitelikli hizmet sunumu gerçekleştirilemeyebilir. Uzmanlaşma, daha önce sözü edilen çerçevede özel güvenlik görevlilerine yasal düzenlemelerle “uzman” statüsü verilmesini ve buna bağlı olarak özel güvenlik görevlilerinin özlük haklarının iyileştirilmesini içermesi halinde, özel güvenlik işine ilişkin olumsuz algıların giderilmesine katkı sağlayarak elemanlı özel güvenlik hizmetlerindeki işgücü devir oranlarını düşürebilecektir.

Türkiye’de elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşmayı sağlamaya yönelik düzenlemelerin olumlu sonuç vermeyebileceği de değerlendirilmektedir. Gülcü (2002a: 68) Türkiye’deki hızlı nüfus artışı ve yüksek işsizlik oranları nedeniyle asgari ücretle işe razı çok sayıda işsiz varken, “yüksek fiyat” demek olan uzmanlığın kayıt dışı ve sigortasız istihdamı özendireceğini öngörmektedir. Ancak olası risk, mutlak fayda karşısında çekinceli davranmayı meşru kılrsa da özel güvenliklikten sorumlu kamu otoritesini devletin düzenleyici ve denetleyici rolünü kamu yararı doğrultusunda gerektiğinde işe koşturmadan alıkoymamalıdır. Kamu otoritesinin elemanlı özel güvenlik hizmetlerindeki nitelikli hizmet sorununa kalıcı bir çözüm üretmesi ancak bu anlayışın benimsenmesi sayesinde mümkündür.

3. UZMANLAŞMADA KAMU OTORİTESİNİN ROLÜ

Özel Güvenlik Federasyonu Başkanı Oryal Ünver (2017: 6) devletin özel güvenlik sektörüne ilişkin atmasını bekledikleri bazı adımları at(a)mamasını “devletin özel güvenlik sektörünün gelişmesi ile ilgili talep ve önerileri ‘ticari bakış’ açısıyla değerlendirmesi zaman zaman karar alma süreçlerinde yeterince etkin olunamaması sonucuna sebebiyet vermektedir.” diyerek eleştirmektedir. Ancak özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesinin arz aktörlerinin ticari bakış içermediği iddia edilemeyecek olan talep, öneri ve değerlendirmelerine karşı sergilediği yaklaşım son derece isabetli bir yaklaşımdır. Kamu otoritesi elbette arz aktörlerinin uzmanlık eğitimlerine ilişkin talep, öneri ve değerlendirmelerine karşı gerektiği kadar demokratik yaklaşımlar sergilemelidir. Ancak arz aktörlerinin uzmanlık eğitimlerine ilişkin talep, öneri ve değerlendirmeleri onların kimliklerinden bağımsız düşünülemez.⁷ Hukuki nitelikli herhangi bir düzenlemenin “kamu yararı gereğince değil” de “çeşitli grupların istek ve baskıları sonucu yapılan” veya “nepotizm esaslı” bir düzenleme olduğu konusunda eleştirilere maruz kalma riski vardır. Bu riskle yüzleşmemek adına kamu otoritesinin arz aktörlerinin ticari girişimlerinin bir aracı olmaktan kaçınması başarılı olmaya aday yasal bir düzenlemenin gereğidir. Bu minvalde özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesinin elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşmayı sağlamaya yönelik çalışmaları arz aktörlerinden olabildiğince bağımsız şekilde yürütmesinin son derece önemli bir zorunluluk olduğu ifade edilebilir.

Özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi öncelikle elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlıkların öngörüldüğü ve öngörülmediği hizmet dallarını belirlemeli ve elemanlı özel güvenlik hizmeti almakta olan yerleri bu kapsamda sınıflamalıdır. Bu yerler arasından uzmanlıkların öngörüldüğü yerleri Sivil Havacılık Güvenliği ve Deniz Limanı Güvenliği için olduğu gibi, Sanayii Tesisleri Güvenliği, Kampus Güvenliği, Enerji Tesisleri ve Enerji Nakil Hatları Güvenliği, Spor Güvenliği, Alışveriş Merkezi Güvenliği, Kamu Kurumları Güvenliği, Önemli Kişi Güvenliği (VIP Güvenliği), Turizm Güvenliği, Yerleşim Merkezleri Güvenliği, Geçici Etkinlikler Güvenliği, Ulaşım Güvenliği, Banka Güvenliği, Sağlık İşletmeleri Güvenliği, İş Merkezleri Güvenliği, Şantiye Güvenliği gibi hizmet dalları altında toplamalıdır.

Elemanlı özel güvenlik hizmetleri kapsamında uzmanlıkların öngörüldüğü hizmet dallarında “Özel Güvenlik Görevlisi” ile birlikte zorunlu

olarak “Uzman Özel Güvenlik Görevlisi” çalıştırılması da hüküm altına alınmalı ve bu yerlerde çalışması zorunlu görülen uzman özel güvenlik görevlisi sayısının alt sınırı belirlenmelidir. Bu hususların yasal düzenlemeyle hüküm altına alınmaması veya bunların tercihe bırakılması halinde, kurum/kuruluşlarda uzman özel güvenlik görevlisi istihdam edilmesi mümkün olmayabilir. Bu aşamada ayrıca uzmanlıkların öngörüldüğü hizmet dallarında hâlihazırda çalışmakta olan özel güvenlik görevlilerine ve kurum/kuruluşlara makul bir süre tanınmalı; bu sürenin sonuna kadar bu çalışmada önerilen “Uzman Özel Güvenlik Görevlisi Eğitimi”ni tamamlayarak “Uzman Özel Güvenlik Görevlisi Yeterlilik Sınavı”nda başarılı olmaları istenmelidir.

Elemanlı özel güvenlik hizmeti alan bazı yerler ise uzmanlık kapsamı dışında tutulmalıdır. Uzman özel güvenlik görevlisi olmak istemeyen ya da olamayan özel güvenlik görevlileri bu yerlerde süresiz çalışabilmelidir. Kamuya açık parklar, piknik alanları, açık ve kapalı otoparklar, akaryakıt istasyonları, yeraltı ve yerüstü çarşıları, altın ve döviz büroları, düğün ve cenaze törenleri bu kapsamdaki yerler olmalıdır. Ayrıca küçük ölçekli olmak şartıyla tüm alışveriş merkezleri, marketler, konaklama tesisleri, fabrikalar, üretim tesisleri, oto galerileri, eğlence mekânları, iş merkezleri, işhanları, pasajlar, şirketler de özel güvenlik hizmetlerinin uzmanlıklar dâhilinde sunulmayacağı yerler olarak değerlendirilebilir. Küçük ölçekli olma esasına dayalı sınıflamada kuruluşun faaliyet alanındaki toplam yüzölçümünün ya da o kuruluşta çalışmakta olan personel sayısının üst sınırı bir ölçüt olarak kabul edilebilir. Ancak yine de bu yerlerin uzmanlık öngörülen hizmet dalları kapsamına alınmaları ya da bu kapsamdan çıkarılmaları kişilerin/kuruluşların isteğine bırakılmalıdır.

Uzmanlıkların öngörüldüğü her bir hizmet dalında güvenlik hizmetlerinin nitelikli biçimde sunulmasını sağlamak için kullanılabilecek eğitim programlarının hazırlanmasını sağlamak da özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesinin yetkisinde olmalıdır. Bu eğitim programlarının hazırlanmasında eğitim bilimlerinin ilkeleri ışığında eğitimde program hazırlama ve geliştirme süreçlerine başvurulmalıdır. Bu husus ilerde “Uzmanlık Eğitimleri İçin Program Hazırlama ve Geliştirme Süreci” başlığı altında detaylı şekilde ele alınacaktır.

Uzmanlık eğitimlerinin hangi eğitim kurumlarında verilmesinin uygun olacağını belirlemek de önemlidir. 31.03.2014 tarihi itibarıyla Türkiye’de

5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun hükümleri doğrultusunda faaliyet göstermekte olan 546 adet özel güvenlik eğitim kurumu bulunmaktadır (bkz. Özel Güvenlik Daire Başkanlığı, 2014). Bu eğitim kurumları uzmanlık eğitimleri kapsamında kendi varlıklarını dikkate alan yasal bir düzenleme yapılması konusunda beklenti içindedir. Ancak özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi uzmanlık eğitimlerinin tüm özel güvenlik eğitim kurumlarında değil, il ve ilçelere yönelik olarak yapacağı bir çalışmayla belirleyeceği standartları ve kotaları sağlayan eğitim kurumlarında verilmesine karar vermelidir. İllerde ve ilçelerde bugüne kadar eğitim almış, sertifika edinmiş, özel güvenlik kimlik kartı çıkarmış, özel güvenlik görevlisi olarak çalışmış ve çalışmakta olan kişi sayılarının vb. özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi tarafından biliniyor olması bunu mümkün kılar.

Uzmanlık eğitimlerinin üniversitelerin Güvenlik Bilimleri Fakültelerinde⁸ veya Sürekli Eğitim Merkezlerinde ya da bünyesinde Özel Güvenlik ve Koruma Programı bulunan meslek yüksekokullarında dönemsel eğitim programları statüsünde gerçekleştirilmesi de isabetli olabilir. Böylece uzmanlık eğitimlerinin sadece ticari bakışla değil, daha ziyade akademik bakışla gerçekleştirilmesinin yolu açılmış olur. Türkiye'nin her ilinde üniversite bulunması Sürekli Eğitim Merkezlerinde bu eğitimlerin gerçekleştirilmesini olanaklı hale getirmektedir.

Özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesinin uzmanlık eğitimlerinde eğitmen olarak görev yapacak olan kişilerin kimlikleri üzerinde titiz bir çalışma gerçekleştirmesi ve bu minvalde sivil kişilere açık olması da önemlidir. Kurum ve kuruluşların güvenlik temelli özgün eğitim ihtiyaçlarının sadece genel kolluk sınıfından kişilerle sağlanmasının mümkün ve doğru olmayabileceği özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi tarafından kabul edilmelidir. Mevcut durumda özel güvenlik temel ve yenileme eğitimleri kapsamındaki güvenlik içerikli derslerin küçük bazı istisnalar dışında genel kolluk sınıfından kişiler tarafından verilmesi gerekli görülmüş olduğundan, aynı yanılgıya tekrar düşülmesi olasılığı bulunmaktadır. Gülcü (2002a: 70; 2002b: 63) bu konuda "Özel güvenlik sektörü polisliğin ve askerliğin bir uzantısı değildir. Özel güvenlik alanında çalışmış olan sivil kökenli kişilerin bu sektöre kuramsal düzeydeki katkıları zorunludur. Hatta özel güvenlik sektörü daha ziyade sivil kökenli kişilerin katkılarıyla daha fazla gelişebilecektir." diyerek sivil kökenli eğitmenlerin elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşma için gerekliliğine dikkat çeker.

Özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesinin özel güvenlik sınavlarının hangi kurum tarafından gerçekleştirilmesinin uygun olacağı konusunda vereceği karar da uzmanlaşma uğrunda dikkatlice verilmesi gereken bir karardır. Özel güvenlik temel ve yenileme eğitimleri sonrasındaki ölçme-değerlendirme süreci hâlihazırda Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Ancak bu çalışmada “Elemanlı Özel Güvenlik Hizmetleri İçin Bir Uzmanlaşma Modeli” başlığı altında önerildiği üzere hem özel güvenlik görevlisi yeterlilik sınavları hem de uzmanlık eğitimlerine ilişkin diğer sınavlar Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmalıdır. Uzmanlaşmanın kurumsallaşması açısından gerekli olan bu durum, uzmanlık payeleri verilmesini haklı kılan öğrenmelerin geçerli ve güvenilir ölçme araçlarıyla ölçülebilmesi açısından elzemdir. Bu sayede özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi, uzmanlık eğitimlerinin yetkilendirilen eğitim kurumlarında ciddiyle gerçekleştirilmesini de teşvik etmiş olacaktır.

Özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi kimi zaman özdenetim mekanizmalarının işlemlerini sağlayacak düzenlemeler gerçekleştirerek, kimi zaman ise yasal düzenlemelere aykırılıkların tespiti halinde uygulanacak adli ve idari yaptırımlar belirleyip gerektiğinde bunları uygulayarak da uzmanlaşmanın kurumsallaşmasını sağlamalıdır.

4. ELEMANLI ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNDE UZMANLAŞMANIN FELSEFESİ

Güvenlik kişi, kurum ve kuruluşların en temel ihtiyaçlarından biridir. Ancak bu ihtiyacın standartlığından söz edilemez. Çünkü bu ihtiyacın duyumsanmasına sebep olan suçların ya da olayların niceliğini ve niteliğini etkileyen birçok bağımsız değişken vardır. O bağımsız değişkenlerin suçlar ya da olaylar üzerindeki etkisinin biçimi ve şiddeti, riskleri kişi, kurum ve kuruluşlara özgü hale getirerek kişi, kurum ve kuruluşların güvenlik ihtiyaçlarının niteliğini belirler. Başka bir ifadeyle, güvenlik ihtiyaçları bazı bağımsız değişkenlerin riskleri çeşitlendirici etkisiyle kişi, kurum ve kuruluşlara özgü bir hâl alır. Güvenlik hizmetlerinde asıl sorun bunu görebilmektir. Kişi, kurum ve kuruluşların özgün güvenlik ihtiyaçlarına odaklanıldığında bunu görebilmek mümkündür.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ndeki siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel, coğrafi vb. koşullar işlenebilecek suçların ya da gerçekleştirilecek çeşitli

olayların niceliğine ve niteliğine etki edebilecek olan genel nitelikteki bağımsız değişkenlerdir. Uluslararası alandaki mücadeleler gereğince çeşitli devletlerin Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne karşı geliştirdikleri açık ya da kapalı politikalar da birer bağımsız değişken olarak ülkedeki suçlara ve olaylara etki edebilmektedir. Bu bağımsız değişkenler elemanlı özel güvenlik hizmeti alan kişi, kurum ve kuruluşların özgün güvenlik ihtiyaçlarının anlaşılmasına yardımcı olabilir. Çünkü genel nitelikteki bu bağımsız değişkenlerin suçlar ve olaylar üzerindeki etkilerinin incelenmesi suretiyle, güvenlik ihtiyaçlarının kişi, kurum ve kuruluşlar özelinde çeşitlenmesine sebep olan suçlar ve olaylar hakkında derinlemesine bilgiler elde edilebilir. İşte bu bilgiler değerlidir. Çünkü bu bilgiler elemanlı özel güvenlik hizmetlerinin çeşitli yönlerini belirleyecektir. Çalıştırılacak özel güvenlik görevlisi sayısı, özel güvenlik görevlileri tarafından gerçekleştirilecek görevlerin türü ve niteliği, özel güvenlik görevlilerinin yetki ve sorumlulukları, kurulacak fiziki güvenlik donanımlarının ve elektronik güvenlik sistemlerinin niceliği ve niteliği vb. bu bilgiler sayesinde belirlenirse güvenlik hizmetlerinin rasyonelliğinden söz edilebilecektir. Örneğin, terör örgütleri Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bütün illerinde aynı derecede örgütlenememektedir ya da turizm bölgelerinde gerçekleşen bazı suçlar ve olaylar sanayi bölgelerinde gözlenmemektedir. Alışveriş merkezlerini tehdit eden riskler ile havalimanlarını tehdit eden riskler aynı değildir. Kısacası Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde kişi, kurum ve kuruluşların güvenlik ihtiyaçları çeşitli nedenlerle özgünleşebilmekte, bazı suçlar ve olaylar özellikle bazı tesisleri hedef alırken, bazı suçlar ve olaylar bazı tesisler için risk niteliği taşımamaktadır.

Uzmanlaşma kişi, kurum ve kuruluşların özgün güvenlik ihtiyaçlarının özgün güvenlik yönetimiyle ve stratejileriyle karşılanmasını mümkün kılar. Çünkü uzmanlaşma bilinmesi gerekenlerin bilinmesini sağlamanın yanında, bilinmesi gerekli olmayanların öğretilmesi için özel çaba göstermemeyi gerektirir. Kişi, kurum ve kuruluşların özgün güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak için özgün güvenlik hizmetleri yerine standart güvenlik hizmetleri sunulduğunda, kişi, kurum ve kuruluşları tehdit edebilecek nitelikteki risklerin gerçekleşme olasılığı artar. Varlığı o zamana kadar fark edilmemiş olanlar bir yana, bilinen tehdit unsurlarının bile kontrol altında tutulması güçleşir. Daha düşük nitelikli özel güvenlik hizmeti için harcanan kaynakların yarattığı maliyet yükselir. En az girdiyle en fazla faydayı elde etmek isteyen kişi, kurum ve kuruluşların hedeflerine ulaşmaları güçleşir.

Bu noktada “Nasıl bir özel güvenlik görevlisine ihtiyacımız var?” sorusunun da cevaplanması gerekir. Kişi, kurum ve kuruluşlara yönelebilecek özgün riskler gereğince risk analizleri yapabilen, riskleri yönetebilen, gerektiğinde başarılı müdahaleler gerçekleştirerek kişi, kurum ve kuruluşların çalışmalarını kesintisiz şekilde sürdürmesinin güvenlik temelli şartlarını oluşturabilen, iletişim becerileri gelişmiş özel güvenlik görevlisi her bir hizmet dalında nitelikli güvenlik hizmetleri sunulabilmesinin temel gereğidir. Hizmet dallarına ilişkin eğitim programları bu niteliklere haiz uzman özel güvenlik görevlisinin yetiştirilmesini esas tutmalıdır.

5. UZMANLIK EĞİTİMLERİ İÇİN PROGRAM HAZIRLAMA VE GELİŞTİRME SÜRECİ

Özel güvenlik görevlilerinin nitelikli güvenlik hizmeti sunabilmelerinin şartlarından biri, hizmet dallarının gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumları planlı ve sistematik faaliyetlerle kazanmış olmalarıdır. Bu nedenle, uzman özel güvenlik görevlisi eğitimlerine (uzmanlık eğitimlerine) ilişkin eğitim programları eğitim bilimlerinin ilkeleri ışığında bilimsel bir yaklaşımla hazırlanmalı ve ihtiyaç duyuldukça geliştirilmelidir. Bu sayede oldukça heterojen nitelik taşıyan özel güvenlik hizmet dallarında nitelikli güvenlik hizmetleri için gerekli hâkimiyet sağlanmış ve her bir hizmet dalında özgün güvenlik hizmetleri sunulmasının en temel şartlarından biri yerine getirilmiş olur.

Ralph W. Tyler’ın 1949’da, Hilda Taba’nın ise 1962’de ortaya koydukları program hazırlama ve geliştirme modelleri özellikle Ertürk (1977) ve Varış (1988)’in öncülüğünde gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda Türkiye’de de kabul görmüştür. Okuldaki ve okul dışındaki eğitim faaliyetlerinin bilimsel yöntemler içeren eğitim programı hazırlama ve geliştirme süreçleriyle kontrol altına alınıp yönetilebilir bir niteliğe büründürülmesinin gerekliliğine olan inançlar bu kabulde etkili olmuştur. Bu konuda çalışmalar gerçekleştirmek isteyen eğitimciler için Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarındaki enstitülerin Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı’nda yüksek lisans ve doktora düzeyinde akademik eğitimler verilmektedir.

Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı’nın Türkiye’deki yaygın örgütlenmesinin de etkisiyle, hâlihazırda Türkiye’deki eğitim bilimcilerde herhangi bir eğitim programının ana öğelerinin “*hedefler*”, “*içerik*”, “*öğretim faaliyetleri*” ve “*değerlendirme*” olduğu konusunda ortak bir anlayış

gelişmiştir. Üstelik herhangi bir eğitim programının bu öğeleri arasında dinamik ilişkiler bulunduğu, bu nedenle eğitim programının bir ögesindeki değişikliğin programın tümüne etki edeceği konusunda da Türkiye'deki eğitim bilimciler arasında görüş birliği bulunmaktadır. Buna göre, gerçekleştirilecek eğitim faaliyetleri için öncelikle eğitimin *hedefleri* belirlenmelidir. Hedeflerin belirlenmesi; ulaşmak istenen tüm sonuçların öngörülebilmesi, istendik nitelikteki hiçbir bilgi, beceri ve tutumların hedef-kitle konumundaki öğrenenlere kazandırılmasının tesadüflere bırakılmaması ve öğretim faaliyetlerinin etkili şekilde planlanabilmesi için son derece önemlidir. Hedeflerin çeşitli özellikleri taşıyacak biçimde belirlenmesi amaca hizmet edecek nitelikteki *içeriğin* oluşabilmesi açısından da gereklidir. Bir başka ifadeyle, “ne” öğretileceğini gösteren içeriğin oluşturucusu hedeflerdir. *Öğretim faaliyetleri* ancak bu iki aşamadan sonra planlanıp gerçekleştirilmelidir. Çünkü öğretim faaliyetleri sırasında “ne” öğretileceği aslında ilk iki aşamadaki işlemlerden sonra anlaşılabilir. Böylece “ne” öğretileceği öğreticilerin inisiyatiflerine bırakılmamış olacaktır.⁹ Üstelik bu aşamaya gelindiğinde hazırlanacak olan ders kitapları sayesinde, eğitim sürecindeki bütün öğretim faaliyetleri eğitim programlarının hedefleri doğrultusunda gerçekleştirilebilecektir. Bunun teminatı, *değerlendirme* aşamasındaki ölçme işleminin, hedeflerle belirlenmiş olan içeriğin öğrenenlere öğretim faaliyetleri sırasında istendik düzeyde kazandırılıp kazandırılmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilecek olmasıdır. Dört ana ögeli bu süreç hakkında detaylı bilgi için bkz. Ertürk, 1977: 12-13; Varış, 1988: 277; Demirel, 1998: 3-8; Fidan, 1985: 15-24; Bilen, 1996: 12-16; Erden, 1998: 1-18; Özçelik, 1987: 3-4.

Uzman özel güvenlik görevlilerine yönelik uzmanlık eğitimleri bir eğitim komisyonu tarafından yukarıda sözü edilmiş olan eğitim programı hazırlama ve geliştirme süreçlerinin kullanılmasıyla oluşturulabilir. Bu komisyonda özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi, eğitim program hazırlama ve geliştirme konusu ile ilgili akademisyenler, özel güvenlik görevlilerine eğitimler veren genel kolluk mensupları ve sivil eğitimciler, özel güvenlik hizmetlerinde görev yapan özel güvenlik görevlileri ve yöneticileri, özel güvenlik hizmeti satın alan kurum/kuruluş temsilcileri ve elemanlı özel güvenlik hizmeti sunan arz aktörlerinin temsilcileri bulunmalıdır. Sürecin başlangıcında hem “özel güvenliğin felsefesi” (bkz. Gülcü, 2002a; 2002b), hem de bu çalışmada ele alınmış olan “elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşmanın felsefesi” kavranmış olmalıdır.

Bu süreçte öncelikle her bir hizmet dalında güvenlik hizmetlerinin başarılı biçimde sunulmasının gerekleri olan bilgi, beceri ve tutumlar belirlenmeli ve *hedefler* olarak tayin edilmelidir. Özel güvenlik görevlisinin sahip olması istenen nitelikler de bu hedeflerin tayininde yol gösterici olmalıdır. Hedeflerin kapsayıcılığı uzmanlık eğitimlerinin niteliğinin tartışılmaması ve özel güvenlik hizmetlerinin nitelikli biçimde sunulabilmesinin ön koşullarının oluşturulabilmesi açısından elzemdir. Bu nedenle her bir hizmet dalına ilişkin hedefler belirlenirken o hizmet dalının misyonu, sunduğu hizmetin niteliği, ülke ekonomisi için önemi, özel güvenlik hizmetlerine duyduğu ihtiyacın gerekçeleri ve o hizmet dalına yönelik olası tüm riskler dikkatten uzak tutulmamalıdır. Ancak özel güvenlik görevlilerinin her bir hizmet dalına ilişkin özel görev tanımlarının ve sorumluluklarının tanımlanabilmesine imkân verecek olan özel hedeflerin belirlenmesi de önemlidir ve bunlar kurum/kuruluşların inisiyatiflerine bırakılmalıdır.

Özel güvenlik görevlilerinin her bir hizmet dalına ilişkin genel görev tanımlarını, sorumluluklarını, yetkilerini vb. tanımlamaya da imkân verecek olan hedef ifadeleri uzmanlık eğitimlerinin içeriğinin kapsayıcı biçimde oluşturulabilmesini sağlayacaktır. Bu *içerik* sayesinde o hizmet dalına ilişkin güvenlik ders kitapları hazırlanabilecektir. Güvenlik ders kitaplarının hazırlanması her bir hizmet dalındaki özel güvenlik hizmetlerinin asgari standartlarının oluşturulmuş olması anlamına gelecektir. Güvenlik ders kitapları eğitim programının üçüncü ögesi olan *öğretim faaliyetlerinin* kontrol altına alınmasını da sağlayacaktır. Eğitim programının bu önemli ögesi üzerinde özdenetim oluşturulabilmesi mümkündür. Bunun yolu eğitim programının dördüncü ögesi olan *değerlendirme* sürecindeki ölçme işleminin nitelikli biçimde gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Şayet ölçme işlemlerinin geçerli ve güvenilir ölçme araçları kullanılarak gerçekleştirilebilmesini sağlayacak bir değerlendirme süreci oluşturulabilirse, özel güvenlik görevlilerinin ve eğitimcilerin eğitim içeriğini ve öğretim faaliyetlerini yadsımaları önlenmiş olur.

Her bir özel güvenlik hizmet dalı için uzmanlık eğitimlerinin bu anlayışla hazırlanması ve ihtiyaç duyuldukça geliştirilmesi sayesinde, elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşma için kullanılabilecek bir modelin en önemli ögesi oluşturulmuş olacaktır. Ancak elemanlı özel güvenlik hizmetlerinin sunumundaki nitelik sorununa çözüm getirebilecek olan bu

eğitim programı hazırlama ve geliştirme sürecinin kurumsallaşması da önemlidir. Bu sürece yasallık kazandırılması ve sürecin çeşitli öğelerine ilişkin iş ve işlemlerin özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesinin teminatı altında yürütülmesinin kalıcı hale getirilmesi sağlanmalıdır. Bu kurumsallaşma sayesinde elemanlı özel güvenlik hizmetleri temelinde gelecekte yaşanabilecek olan bazı sorunların gerçekleşmeden önlenmesi mümkün olabilecektir.

6. ELEMANLI ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİ İÇİN BİR UZMANLAŞMA MODELİ ÖNERİSİ

Türkiye’de ilk kez özel güvenlik görevlisi olabilmek için 5188 sayılı Kanun’un öngördüğü 100 saat süreli silahsız ya da 120 saat süreli silahlı özel güvenlik temel eğitimlerini yetkili özel güvenlik eğitim kurumlarında tamamlamak ve Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından yapılacak sınavda başarılı olmak gerekmektedir. Bunun yanında Türkiye’deki üniversitelere bağlı meslek yüksekokullarında ön lisans düzeyinde iki yıl süreli Özel Güvenlik ve Koruma Programı’nı tamamlayanlara da sınava girme şartı aranmaksızın silahsız özel güvenlik görevlisi olma hakkı verilmektedir. Ancak bu programdan mezun olanların silahlı özel güvenlik görevlisi olabilmeleri yetkili özel güvenlik eğitim kurumlarında 20 saat süreli Silah Bilgisi ve Atış Eğitimi aldıktan sonra katılacakları sınavda başarılı olmalarına bağlıdır. Öngörülen eğitim ve sınav şartlarını karşılayanlara beş yıl süreli çalışma izni verilmektedir. Ancak bu çalışma izninin kullanılabilmesi silahlı ya da silahsız özel güvenlik kimlik kartının çıkarılmasını gerektirmektedir.

İlgili mevzuat gereğince silahlı ya da silahsız özel güvenlik görevlisi olarak çalışmaya devam etmek isteyen özel güvenlik görevlileri her beş yılda bir çalışma iznini yenilemelidir. Bunun için önceki beş yıllık iznin süresi dolmadan silahlı ya da silahsız özel güvenlik yenileme eğitimine katılmalıdır. Bu eğitim yetkili özel güvenlik eğitim kurumlarında gerçekleştirilmektedir. Yenileme eğitiminin sonrasında yine Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından yapılacak sınava giren özel güvenlik görevlilerinin çalışma izinlerinin süresi beş yıl daha uzatılmaktadır.¹⁰

Türkiye’de özel güvenlik görevlisi olmak için öngörülmüş bulunan eğitim ve sınav ile ilgili bu şartlar, özel güvenlik görevlilerinin tüm hizmet dallarında nitelikli güvenlik hizmeti sunabilmelerinin yeter şartı olarak kabul edilemez.

Özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi de, daha önce sözü edildiği üzere, bunun bilincindedir. Mevcut düzenlemeleri bütünüyle yok saymadan gerçekleştirilecek yeni bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu çok açıktır. Aşağıdaki ayrıntılı biçimde açıklanan beş ana aşamalı “Elemanlı Özel Güvenlik Hizmetlerinde Uzmanlaşma Modeli” elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşmayı sağlamak amacıyla kullanılabilir.¹¹

1. Aşama: Özel Güvenlik Görevlisi Eğitimi: Mevzuatta yer alan “Özel Güvenlik Yenileme Eğitimi” ile bu eğitim sonrasında gerçekleştirilen “Özel Güvenlik Yenileme Sınavı” ve bunlarla ilgili tüm düzenlemeler yürürlükten kaldırılmalıdır. Çünkü özel güvenlik yenileme eğitimi, özel güvenlik temel eğitiminin toplam süresinin yarı oranında azaltılmasıyla oluşturulmuş olan bir eğitim programıdır. Bu eğitim programı da özel güvenlik temel eğitim programı gibi, özel güvenlik görevlilerinin uzmanlaşmalarına herhangi bir katkı sunmamaktadır. Özel güvenlik temel eğitiminin elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde uzmanlaşma için yeterli olamadığı yönündeki eleştiriler, özel güvenlik yenileme eğitimi için de geçerlidir. Özel güvenlik görevlilerinin güvenlik hizmetlerine ilişkin bilgi ve becerilerinin beş yıl sonra yenilenmesi ve yeni bazı bilgi ve becerilerin özel güvenlik görevlilerine kazandırılması amacıyla gerekli görülmüş olsa da özel güvenlik görevlileri görevlerine devam ederken özel güvenlik yenileme eğitime katılamamaktan şikâyet etmektedirler. Bu durumun ticari hedeflerine ulaşma kaygısı taşıyan özel güvenlik eğitim kurumlarını eğitimlere devam şartı konusundaki yükümlülükleri yerine getirmekten alıkoymaya yöneltmesi riski bulunmaktadır. Görece düşük ücretlerle çalışan özel güvenlik görevlilerinin kimi şehirlerde özel güvenlik yenileme eğitimi için yapacakları masraflarda maddi suiistimallere maruz kalmaları riski de söz konusudur. Özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi asıl amacından uzaklaşarak özel güvenlik eğitim kurumlarının ticari beklentilerini karşılayıcı niteliğe bürünmüş olan bu düzenlemeyi yürürlükten kaldırmalıdır.

Çalışma iznini uzatmak isteyen özel güvenlik görevlilerinin özel güvenlik yenileme eğitimi sonrasında sınav ücreti ödeyerek katılmak zorunda oldukları özel güvenlik yenileme sınavı da meşru değildir. Çünkü hiçbir ölçme ve değerlendirme amacı bulunmayan bu sınava giren özel güvenlik görevlileri hiçbir soruya doğru cevap vermeseler de çalışma izninin yenilenmesi için gerekli bir şartı yerine getirmiş olmaktadırlar. Başarısız olma durumunun bulunmadığı bu sınav için sınav ücreti ödemek zorunda

olunması ise özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesinin özel güvenlik görevlilerince eleştirilmesine yol açmaktadır. Bu halde sınavın yapılması anlamlı değildir.

Bu bağlamda, ilgili mevzuattaki “Özel Güvenlik Temel Eğitimi” ve “Özel Güvenlik Yenileme Eğitimi” tanımlamaları yerine “Özel Güvenlik Görevlisi Eğitimi” tanımlaması kullanılmalıdır. Özel güvenlik temel eğitiminin niteliği, süresi, içeriği, uzman eğitmen nitelikleri vb. uygun görülüyorsa olduğu gibi korunmalı ve bu eğitim programı hâlihazırda olduğu gibi yetkili özel güvenlik eğitim kurumlarında silahlı ve silahsız olarak gerçekleştirilmelidir.

2. Aşama: Özel Güvenlik Görevlisi Yeterlilik Sınavı: Mevcut durumda Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanlığı tarafından “Özel Güvenlik Temel Eğitim Sınavı” ve “Özel Güvenlik Yenileme Eğitimi Sınavı” adlarıyla gerçekleştirilen kuramsal sınavlar, önerilen uzmanlaşma modelinin birinci aşamasında açıklanan nedenlerle yapılacak bir düzenleme gereğince “Özel Güvenlik Görevlisi Yeterlilik Sınavı” adıyla gerçekleştirilmelidir. Dahası bu sınav Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılmalıdır. Sınavın ÖSYM’nin kurumsal kimliğinden yararlanılarak, geçerli ve güvenilir testler kullanılarak yapılması elemanlı özel güvenlik hizmetlerine ilişkin eğitim ve sınav süreçlerinin kurumsallaşmasına bu aşamada bile önemli katkı sağlayabilecektir.

Özel güvenlik görevlisi eğitimlerinin İçişleri Bakanlığı adına mevzuat gereğince gerçekleştirilmesini sağlamakla yükümlü olan emniyet ve jandarma birimleri sınavın gerçekleştirilmesi dışında hâlihazırda uygulamalarına devam etmeli, ihtiyaç duyulan bilgileri gerektiğinde sınavlar öncesinde ÖSYM’ye aktarmalıdır. Özel güvenlik görevlisi adayları sınav başvurularını şahsen ÖSYM’ye yapmalı ve ilgili mevzuatın öngördüğü sınav hakkı sayısını gereğince sınavlara katılmalıdır.

Silahlı eğitimlere ilişkin uygulamalı sınavlar ise, mevcut durumda olduğu gibi, Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanlığı koordinesinde İl Emniyet Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmelidir.

5188 sayılı Kanun’un öngördüğü 100 saat süreli silahsız ya da 120 saat süreli silahlı özel güvenlik görevlisi eğitimlerinden sonra yapılacak olan bu özel güvenlik görevlisi yeterlilik sınavlarında başarılı olmak, mevcut durumda olduğu gibi, tüm özel güvenlik görevlileri için yeterli görülmelidir. Bir başka ifadeyle, bu sınavda başarılı olmak uzmanlıkların öngörüldüğü hizmet dallarında “Özel Güvenlik Görevlisi” unvanıyla çalışabilmenin ya da

uzmanlıkların öngörülmediği hizmet dallarındaki yerlerde özel güvenlik görevlisi olarak çalışabilmenin eğitim ve sınav yönünden yegâne şartı olarak kabul edilmelidir. Ancak bu yerlerde yasal bir süre düzenlemesi bulunmaksızın çalışabilecek olan özel güvenlik görevlileri için belirli dönemlerde İçişleri Bakanlığı tarafından zorunlu, kısa süreli ve ücretsiz hizmetiçi eğitim programları gerçekleştirilmesi yararlı olacaktır. Ayrıca uzman özel güvenlik görevlisi hizmetiçi eğitimleri bu özel güvenlik görevlilerinin katılımına açık olmalıdır. Talep eden özel güvenlik görevlisi ücreti karşılığında bu eğitimlere katılarak hem mesleki bilgi ve becerilerini geliştirebilmeli, hem de dilerse bu eğitimlerin gelecekte kendisine sunabileceğine inandığı çeşitli fırsatları erken dönemlerde elde etme imkânına sahip olabilmelidir.

Özel güvenlik görevlisi yeterlilik sınavında başarılı olan özel güvenlik görevlilerinin bu çalışmada sözü edilen çerçevede uzmanlıkların öngörüldüğü hizmet dallarında “Uzman Özel Güvenlik Görevlisi” olarak görev yapabilmeleri ise, uzman özel güvenlik görevlisi eğitimi aldıktan sonra katılacakları uzman özel güvenlik görevlisi yeterlilik sınavında başarılı olmalarını gerektirmelidir.

3. Aşama: Uzman Özel Güvenlik Görevlisi Eğitimi: Uzmanlıkların öngörüldüğü her bir hizmet dalı için hazırlanacak olan eğitim programları bu aşamada uzman özel güvenlik görevlilerinin yetiştirilmesi için kullanılmalıdır. Eğitim programları sadece kuramsal bilgileri içermemeli, bu kapsamda uzmanlık alanlarına ilişkin uygulamalı derslere özel önem verilmelidir. Bu eğitim programlarının hangi eğitim kurumlarında ve hangi temel niteliklere sahip eğitmenler tarafından gerçekleştirilmesinin uygun olacağı hususları bu çalışmanın “Uzmanlaşmada Kamu Otoritesinin Rolü” başlığı altında incelenmiştir.

Özel güvenlik görevlileri tek bir hizmet dalında uzmanlık edinebilme hakkına sahip olmakla sınırlanmamalı, farklı hizmet dallarına ilişkin uzmanlıklar edinme hakkına sahip olabilmelidirler. Bu haklarını özel güvenlik görevlisi olduktan sonra ya da herhangi bir hizmet dalında uzman özel güvenlik görevlisi olarak çalışırken istediği kadar sayıda uzmanlık eğitimlerine katılarak kullanabilmelidirler. Bir başka ifadeyle, özel güvenlik görevlileri talep etmeleri halinde tanımlı bulunan tüm hizmet dalları için öngörülmüş olan uzmanlık eğitimlerine katılabilmelidirler.

Uzman özel güvenlik görevlisi eğitimlerinin uygun görülen eğitim kurumlarında gerçekleştirilebilmesi için asgari ve azami katılımcı sayılarının belirlenmesi hem eğitim kalitesi açısından, hem de sektörde ihtiyaç duyulan uzman özel güvenlik görevlilerinin gecikmeden yetiştirilebilmesi açısından gereklidir. Ancak birtakım riskler öngörülürse, özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi gerektiğinde bu eğitim programlarını bizzat gerçekleştirmeyi de düşünmelidir. Bu kapsamda, özel güvenlik hizmetleri sunulan her bir hizmet dalı için Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanlığı bünyesinde, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü bünyesindeki Eğitim Araştırma Denetleme Uzmanlar Kurulu (EADUK)'na benzer bir eğitim birimi kurulması düşünülebilir.

4. Aşama: Uzman Özel Güvenlik Görevlisi Yeterlilik Sınavı: Uzman özel güvenlik görevlisi eğitimlerini tamamlayan özel güvenlik görevlisi, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılacak olan yeterlilik sınavlarına katılarak uzman özel güvenlik görevlisi unvanı almalıdır. Silahlı eğitimlere ilişkin uygulamalı sınavlar ise, özel güvenlik görevlisi yeterlilik sınavında olacağı gibi, Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanlığı koordinesinde İl Emniyet Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmelidir.

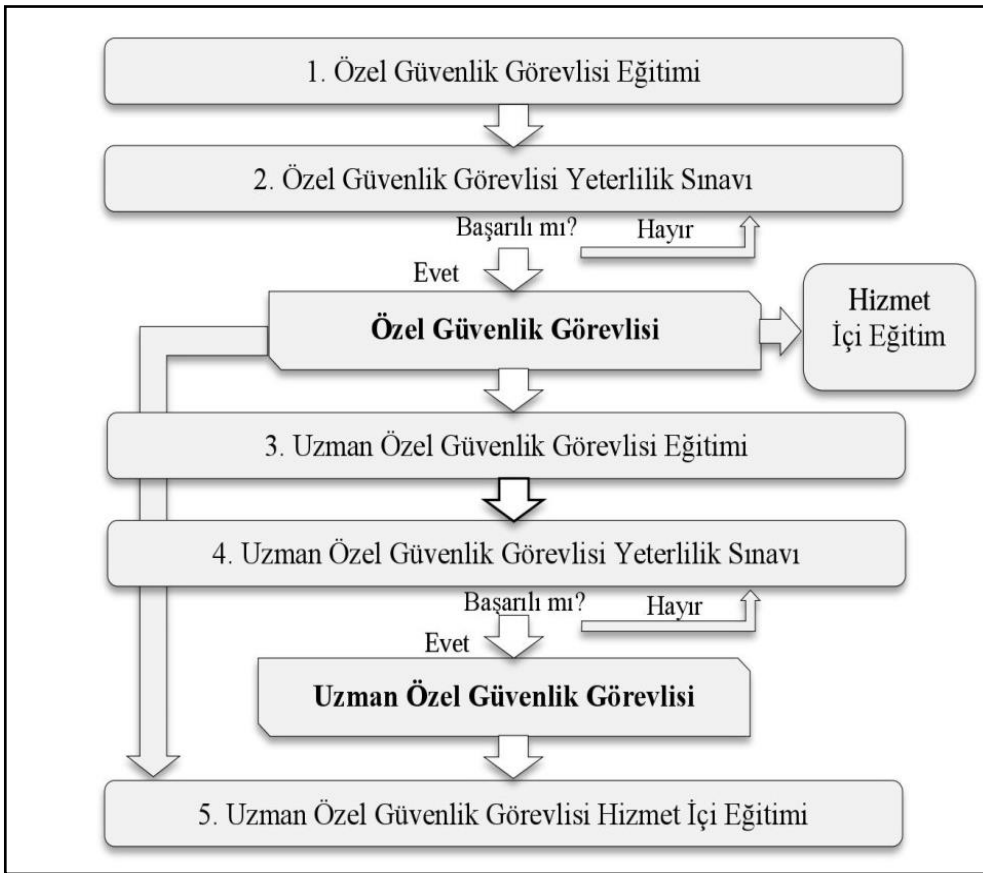
Uzman özel güvenlik görevlisi unvanını almış olmak kişiye o unvanla o hizmet dalında süresiz çalışma hakkı verse de hizmetiçi eğitimler uzman özel güvenlik görevlisi için zorunlu olmalıdır.

5. Aşama: Uzman Özel Güvenlik Görevlisi Hizmetiçi Eğitimi: Uzman özel güvenlik görevlisi belirli dönemlerde gerçekleştirilecek zorunlu ve düşük ücretli hizmetiçi eğitim programlarına katılmalıdır. Silah bilgisi, atış, kitle yönetimi, iletişim, yetki kullanımı, suçluya/şüpheliye müdahale teknikleri vb. gibi önemli konularda gerçekleştirilecek hizmetiçi eğitimlerle uzman özel güvenlik görevlilerinin bilgi ve becerileri yenilenmeli ve geliştirilmelidir. Uzman özel güvenlik görevlisinin hizmetiçi eğitimlere katılmasından ya da bu eğitimlere katılması için yönlendirilmesinden ise işveren sorumlu tutulmalıdır.

Uzman özel güvenlik görevlisi hizmetiçi eğitimleri uzman özel güvenlik görevlisi eğitimlerini gerçekleştiren eğitim kurumları tarafından gerçekleştirilmelidir. Ayrıca bu eğitimlere ilişkin kayıtlar İçişleri Bakanlığı tarafından tutulmalıdır. Belirli bir süre boyunca uzman özel güvenlik görevlisi olarak çalışmış ve belirli sayıdaki hizmetiçi eğitim programlarına

katılmış olan uzman özel güvenlik görevlilerine, belli şartlara sahip olmaları halinde, İçişleri Bakanlığına bağlı güvenlik birimlerinde ya da gelecekte oluşturulabilecek güvenlik birimlerinde görev yapabilme imkânı sunulmalıdır. Bu tür bir motivasyon sistemi, uzmanlaşmanın kurumsallaşmasına önemli katkı sağlayabilecektir.

Önerilen “Elemanlı Özel Güvenlik Hizmetlerinde Uzmanlaşma Modeli” akış şeması Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Önerilen Elemanlı Özel Güvenlik Hizmetlerinde Uzmanlaşma Modeli

SONUÇ

2004 yılında 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte Türkiye'de elemanlı özel güvenlik hizmetleri kurumsallaşmıştır. Ancak bu kurumsallaşma bu hizmetlerde görev yapan özel güvenlik görevlilerinin güvenlik hizmetlerini nitelikli biçimde sunmalarını temin edebilen bir kurumsallaşma niteliğinde değildir. Çünkü özel güvenlik görevlilerine farklı kurum ve kuruluşların özgün güvenlik ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek nitelikteki bilgi, beceri ve tutumları kazandırabilme muhtevasına sahip olmayan standart bir eğitim programı tüm özel güvenlik hizmetleri için yeterli görülmemiştir. Türkiye özel güvenlik kültürünün toplumda kabul görmesini ve yerleşik hale gelmesini içeren geçiş dönemini tamamlamıştır. Artık özel güvenlik görevlilerinin hizmet dallarında uzmanlaşarak güvenlik hizmetlerini daha nitelikli biçimde sunmalarına katkı sağlayacak yeni eğitim programlarına ihtiyaç vardır. Bu eğitim programlarıyla birlikte yeni ölçme-değerlendirme süreçlerini de kurumsallaştıran yasal düzenlemeler sayesinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde elemanlı özel güvenlik hizmetleri daha fazla kurumsallaşma fırsatına sahip olabilecektir. 284.399 özel güvenlik görevlisinin çalışmakta olduğu bu büyük sektör için daha fazla kurumsallaşmanın bu fırsatları aranmazsa, bu güçten beklenen faydanın elde edilmesi güçleşebilir. Özel güvenlik görevlileri yetkilerinin sınırlarını aşarak suçlar işlediklerinde ya da önleyici güvenlik hizmetlerinde başarılı olamadıklarında kamu güvenliğini sağlama konusundaki rolleri her seferinde yeniden tartışılır.

Alan eğitimleri adı altında uzmanlık eğitimlerine ihtiyaç duyulduğu konusunda arz aktörleriyle genellikle görüş birliği içerisinde olan özel güvenlikten sorumlu kamu otoritesi "Elemanlı Özel Güvenlik Hizmetlerinde Uzmanlık Eğitimlerine İlişkin Yönetmelik" hazırlamalıdır. Her bir uzmanlık dalına ilişkin eğitim programları bu yönetmelikte ayrı ayrı düzenlenmelidir. İlgili diğer süreçlere de yönetmelikte yer verilmelidir. Bu sayede uzmanlaşmanın kurumsallaşması sağlanabilir. Bu tür bir yasal düzenleme, her şeyden öte, sınırlar içerisinde kamu güvenliğinin başarılı şekilde sağlanmasından sorumlu olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yararına olacaktır.

SONNOTLAR

¹ 5188 sayılı Yasa'yla geçirilen ilk on yıla ilişkin detaylı istatistikler için bkz. Gülcü, 2014.

² İçinde elemanlı güvenlik hizmetlerini de barındıran özel güvenliği Balta Paker (2009) olası tehditler üzerinden bilinçlice yaratılmış olan güvensizlik hissinin ürünü olmakla eleştirmektedir. Bora (2004) ise özel güvenliğin devletin verdiği yetkinin hizmeti satın almakta olanların tehdit algılamasına ve tanımına bağlı olarak keyfî biçimde kullanılabilmesine imkân verebildiğini savunmaktadır. Sever (2011)'e göre, özel güvenlik özel alanların korunmasının ötesine geçip kamusal alana da taşmaktadır. Yardımcı (2009) ise özel güvenliğin suç oranlarında belirgin bir düşüşe katkı sağlayamadığını iddia etmektedir.

³ Bazı örnekler için bkz. <https://www.memurlar.net>, 2015; ogf.org.tr, ty; t24.com.tr, 2015; Tekek, 2012; Tiyek, 2016; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 2014: 19, 23, 34, 45; Uçkun, Uçkun, Konak ve Demir, 2013.

⁴ Bkz. 26 Eylül 2009 tarihli ve 27358 sayılı Resmî Gazete, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

⁵ Bkz. 07 Ekim 2004 tarihli ve 25606 sayılı Resmî Gazete, 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, Madde 33/3.

⁶ 5188 sayılı Kanun'un hazırlık aşamasında çok konuşulmuş olmasına rağmen "özel güvenlik görevlilerine asgari ücretin iki katından az maaş verilmemesi"ne ilişkin düzenleme gerçekleşmemiştir. Ancak bugün birçok kurum/kuruluştaki özel güvenlik görevlilerine asgari ücretin belli bir orandaki katı kadar maaş verilmektedir. Demek ki özel güvenlik görevlilerine asgari ücretin üzerinde maaş verilmesi hem mümkündür hem de bunun nitelikli güvenlik hizmeti için gerekli olduğuna inanılmaktadır. Özel güvenlik görevlilerine hâlihazırda asgari ücret ödeyen kurum/kuruluşlar ise bu bağlamda özel güvenlik görevlisinin maaşına ilişkin yasal bir düzenleme bulunmamasını bir "fırsat" olarak görmektedirler. Uygulamaya bakıldığında, artık özel güvenlik görevlisinin maaşı konusunda yasal bir düzenleme yapılmasının koşullarının oluştuğu görülmektedir. Özel güvenlik görevlisi için olmasa bile, uzman özel güvenlik görevlisi için maaş alt sınırını belirleyen bir yasal düzenleme, elemanlı özel güvenlik hizmetlerinde nitelik sorununun çözümüne katkıda bulunabilecek en önemli değişkenlerden biri olacaktır. Uzman özel güvenlik görevlisi için yapılacak bir düzenleme, uzman özel güvenlik görevlisi olmayı teşvik etmesi açısından da önemlidir.

⁷ Mehmet Akif Ersoy'un şu dizeleri bu gereği ne güzel de ifade eder: "*Aldanma insanların samimiyetine/Menfaatleri gelir her şeyden önce/Vaat etmeseydi Allah cenneti/O'na bile etmezlerdi secde*".

⁸ Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından onaylanması halinde kurulacak olan "Güvenlik Bilimleri Fakültesi"nde 2018-2019 Akademik Yılı'nda eğitime başlanacağını açıklamıştır (bkz. www.haberturk.com, 2017).

⁹ Fidan (1985: 23)'in aktardığına göre, Taba 1962'de geliştirdiği program hazırlama ve geliştirme modelinin gerekçelerinden birini, "eğitim sürecinin en önemli ve karmaşık ögesi olan öğretim faaliyetlerinin öğretmenlerin inisiyatiflerine terk edilmiş olmasının sebep olduğu sorunları gidermek amacıyla eğitim süreçlerini kontrol almak" olarak açıklamaktadır.

¹⁰ Bu çalışma eğitim ve sınav ile ilgili hususlara yönelik olduğundan, özel güvenlik görevlisi çalışma iznini ilk kez alabilmek ve çalışma iznini yenileyebilmek için öngörülen yaş, mezuniyet, sağlık, güvenlik soruşturması vb. gibi şartlardan söz edilmemiştir.

¹¹ Önerilen bu modelde sadece eğitim ve sınav ile ilgili ana hususlara odaklanılmış; belgelendirme, işleyiş süreçleri, yetkilendirme, zaman, ön koşul nitelikler, eğitim ve sınav hakkı sayısı, başarı ölçüt puanları vb. gibi hususlar konusunda öneri getirilmemesi tercih edilmiştir.

KAYNAKÇA

- 26 Haziran 2004 Tarihli ve 25504 Sayılı Resmî Gazete, 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun.
- 07 Ekim 2004 Tarihli ve 25606 Sayılı Resmî Gazete, 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik.
- 26 Eylül 2009 Tarihli ve 27358 Sayılı Resmî Gazete, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.
- Balta Paker, E. (2009). **Güvenlik Endüstrisi ve Güven(siz)liğin İnşası: Bir Toplumsal Paranoayı Anlamak.** *Toplum ve Bilim*, 115, 204-225.
- Bilen, M. (1996). **Plandan Uygulamaya Öğretim.** Ankara: Aydan Web Tesisleri.
- Bora, T. (2004). **Özel Güvenlik ve Polis Toplumu.** *Birikim*, 178, 20-23.
- Demirel, Ö. (1998). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara: Kardeş Kitap ve Yayınevi.
- Erden, M. (1998). **Eğitimde Program Değerlendirme.** Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1977). **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Fidan, N. (1985). **Okulda Öğrenme ve Öğretme.** Ankara: Alkım Yayınevi.
- Gülcü, M. (2002a). **Özel Güvenliğin Felsefesi (I).** *Polis Dergisi*, 31, 58-70.
- Gülcü, M. (2002b). **Özel Güvenliğin Felsefesi (II).** *Polis Dergisi*, 32, 59-70.
- Gülcü, M. (2005). **Özel Güvenlik Piyasasının Teşekkülü, II.** Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumu, 03 Aralık, Kocaeli.
- Gülcü, M. (2014). **Özel Güvenlikte 5188 Sayılı Yasayla 10 Yıl.** Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları.
- <https://www.cnnturk.com>. (2015). “Çağlayan Adliyesi'nde o güvenlik görevlisi için gözaltı kararı!”, <https://www.cnnturk.com/video/turkiye/caglayan-adliyesinde-o-guvenlik-gorevlisi-icin-gozalti-karari> (Erişim Tarihi: 07 Nisan 2015).

- <https://www.memurlar.net>. (2015). “Özel güvenlik mevzuatı düzeltilecek mi?”, <https://www.memurlar.net/haber/508644/ozel-guvenlik-mevzuati-duzeltilecek-mi.html> (Erişim Tarihi: 07 Nisan 2015).
- <https://www.ntv.com.tr>. (2015). “Özel Güvenlik Kaldırılmalı”, <http://www.ntv.com.tr/turkiye/ozel-guvenlik-kaldirilimali,PzVvdNLAJEWgE5PLEeLC8w> (Erişim Tarihi: 04 Nisan 2015).
- Koca, O. (2015). **Oyun Şartlarını Değiştirmek Zorundayız. Güvenlik Yönetimi**, 20, 58-62.
- ogf.org.tr. (t.y). “Özel Güvenlik Sektöründe Alan Eğitimleri”, <http://ogf.org.tr/ozel-guvenlik-egitimi/ozel-guvenlik-sektorunde-alan-egitimleri> (Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2017).
- Orçun, C. (2014). **Özel Güvenlik Sektörü ve Eğitim. Güvenlik Yönetimi**, 15, 78-80.
- Özçelik, D. A. (1987). **Eğitim Programları ve Öğretim Genel Öğretim Yöntemi**. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları 8.
- Özel Güvenlik Daire Başkanlığı. (2014). “İstatistik Bilgileri”, <http://www.ozelguvenlik.pol.tr/Sayfalar/istatistikbilgiler.aspx> (Erişim Tarihi: 31 Mart 2014).
- Sever, D. Ç. (2011). **Kolluk Yetkilerinin Devredilmezliği İlkesi Açısından Özel Güvenlik. Sarper Süzek’e Armağan**, 3, 3279-3311.
- t24.com.tr. (2015). “Özel güvenlikçiler: Yüksek risk taşıyan binalarda profesyonel teröristlerin eylemlerini engelleme imkânı yok”, <http://t24.com.tr/haber/ozel-guvenlikciler-yuksek-risk-tasiyan-binalarda-profesyonel-teroristlerin-eylemlerini-engelleme-imkani-yok,292501> (Erişim Tarihi: 04 Nisan 2015).
- Tekek, M. (2012). “Özel Güvenlik’te Branşlaşma ve Uzmanlaşma”, <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/ozel-guvenlikte-branslasma-ve-uzmanlasma.html> (Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2017).
- Tiyek, M. (2016). “Güvenlik İhtiyacı Artıyor, Özel Güvenlik Sektörü Güçleniyor”, <http://www.ticaretgazetesi.com.tr/guvenlik-ihciyac-artiyor-ozel-guvenlik-sektoru-gucleniyor> (Erişim Tarihi: 11 Ağustos 2017).
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2014). **Türkiye Özel Güvenlik Hizmetleri Meclisi Sektör Raporu 2014**. Ankara: TOBB Yayınları.

Uçkun, C. G., Uçkun, S., Konak, O. ve Demir, B. (2013). *Özel Güvenlikte Gelecek Perspektifi ve Branşlaşma*, 3.Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumu, 01-02 Mart, Gaziantep.

Ünver, O. (2017). **Özel Güvenlik Sektörüne Genel Bakış ve Sektör Koşulları**. *Güvenlik Yönetimi*, 48, 6.

www.aksam.com.tr. (2015). “Özel Güvenlik Kamuda Kaldırılmalı”, <http://www.aksam.com.tr/siyaset/ozel-guvenlik-kamuda-kaldirilmali/haber-395100> (Erişim Tarihi: 04 Nisan 2015).

www.cumhuriyet.com.tr. (2017). “Özel Güvenlik Ordusu”, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/809844/Ozel_guvenlik_ordusu.html (Erişim Tarihi: 09 Eylül 2017).

www.haberturk.com. (2017). “Dokuz Eylül Üniversitesi Güvenlik Bilimleri Fakültesi Kuruyor”, <http://www.haberturk.com/dokuz-eylul-universitesi-guvenlik-bilimleri-fakultesi-kuruyor-1760409> (Erişim Tarihi: 19 Aralık 2017).

www.haberturk.com. (2015). “Erdoğan: Özel Güvenlik Kaldırılmalı”, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1061405-erdogan-ozel-guvenlik-kaldirilmali> (Erişim Tarihi: 04 Nisan 2015).

www.hurriyet.com.tr. (2015). “Özel güvenlik tartışması Akdeniz Güvenlik'in hisselerini vurdu”, <http://www.hurriyet.com.tr/ozel-guvenlik-tartismasi-akdeniz-guvenlikin-hisselerini-vurdu-28637714> (Erişim Tarihi: 04 Nisan 2015).

www.sozcu.com.tr. (2015). “Özel güvenlik niçin teröristlere ‘Buyurun geçin’ dedi?”, <http://www.sozcu.com.tr/2015/gundem/ozel-guvenlik-nicin-teroristlere-buyurun-gecin-dedi-809441/> (Erişim Tarihi: 20 Nisan 2015).

Varış, F. (1988). **Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Yardımcı, S. (2009). **Kuşatma Altında Gündelik Hayat: Özel Güvenlik, Kent Yaşamı ve Yönetimsellik**. *Toplum ve Bilim*, 115, 226-260.